

Ny upplaga av riksläkare i pediatrik

Agne Larsson, red. **Akut pediatrik**, 5:e uppl. 348 sidor. Stockholm: Liber, 1997. ISBN 91-47-04855-7.

Recensent: Carl-Erik Flodmark, med dr, barnhälsovårdsöverläkare, barn- och ungdomscentrum, Universitetssjukhuset MAS, Malmö.

Så har den då äntligen kommit – en institution i svensk pediatrik. Första upplagan kom 1976. Detta är den femte. Den senaste upplagan kom för sju år sedan. Således inte så brått att recensera boken, eller?

Avundsam har vi blickat på andra länders böcker och önskat en ny upplaga av vårt svenska rättesnöre. För onekligen är det så – gör man som där står kan man känna sig trygg. Agne Larsson betonar särskilt att erfarenheterna från Ansvarsnämnden präglar bokens innehåll. Detta kunde dock framgå tydligare. Kanske kunde speciellt viktiga avsnitt där många gör fel markeras med streck i kanten?

Ingen rockficksbok

Dock är metabudskapet i bokens utformning det första man slås av. Visst kan den glida ned i fickan, men är den verkligen avsedd för detta ändamål? Jämför t ex med Nichols et al. »Golden hour. The handbook of advanced pediatric life support», 1995. Denna är mindre, avsevärt tjockare men har mjuka pärmar och är definitivt mer fickvänlig.

Ett annat exempel är Davies et al. »Manual of childhood infections», 1996. Dessa mjuka plastpärmar föreställer man sig kan tåla de starkaste desinfektionsmedel, vilket ju tillåter bedside-bruk.

Hur använder då den svenske pediatikern boken? Sakerligen har han den inte i fickan. Jag känner ingen som någonsin haft den där. De som försökt kan vittna om ett söndertrasat innanmäte sedan ryggen (på boken!) brutits efter närmkamp med reflexhammare, stetoskop, klinikstenciler och ibland även ett otoskop. Var finns den då. Jo, den står snyggt och prydligt i en bokhylla väl till pass när såväl huvudets minnesbank

som klinikstencilerna i fickan spelat ut sin roll.

Värdefull mini-Fass

En viktig tabell är den på sidan 246, där antibiotika förtecknas med angiven dos per dygn. Denna mini-Fass är mycket värdefull, eftersom den många gånger är mer praktisk än Fass i sin helhet. Det man skulle önska av tabellen vore en ännu tydligare standardisering. Varför inte ge en enda doseringsanvisning som fungerar i de flesta fall? Avvikelse hinner man ju oftast slå upp i Fass. På sidan 76 finns en sådan mer standardiserad tabell för neonatalinfektioner, som kan tjäna som exempel på vad som vore till nytta.

Akutrutor efterlyses

Om vi fortsätter att studera ämnet infektioner anges på sidan 249 värdet av tidig steroidterapi. Införandet av vaccination mot H influenzae kan ju påverka effekten av steroidterapi, vilket kunde ha diskuterats. Boken innehåller i regel endast råd hur man skall göra – men inte varför. Man skulle kunna lägga in sådana bakgrundsdata som små faktrutor och på så sätt lätta upp texten och göra den mer läsbar.

Rehydreringsschemat vid akut gastroenterit har blivit mer greppbart. Standardlösningar med bestämt elektrolyttinnehåll leder till att salttillförseln löses utan avancerad matematik rörande kroppsytta och kalorier. Detta tackar vi särskilt för.

Rehydrering och handläggning av sepsis/meningit tycker jag är de områden där boken mest kommer till an-

vändning. Dessa avsnitt förtjänar därför särskild omsorg vid sin utformning.

Givetvis kan alla ha synpunkter på sakinnehållet inom sina specialområden, men författargalleriet är imponerande och borgar för en god kvalitet. Detta starka startfält leder till att boken fyller sitt syfte som riksläkare. Den skulle dock vinna avsevärt på en modernare och bättre layout. Den svenske barnläkaren har inte lägre tid att sträcka sig mot bokhyllan, ta ned den vackert röda boken och läsa ett helt kapitel. Han vill hellre i en bok med mjuka pärmar, snabbt, i akutrutor och översiktliga tabeller, få den information som nöden kräver. Nödvändig plats för detta får man genom att sova i ämnesvalet. Återupplivning av nyfödda och äldre barn skulle kunna behandlas i ett avsnitt. Uppdelningen på äldre och nyfödda är ibland bra men kan leda till onödigt dubblering.

Minilärobok eller akutbok?

Är det motiverat med ett kapitel om myasthenia gravis hos nyfödda, Kawasaki sjukdom och migrän i en bok med akutprägel? Hur akuta skall sjukdomarna vara som behandlas? Antingen blir boken mer utförlig och motsvarar en minilärobok i pediatrik eller så fokuserar man mer på det man behöver slå upp med kort varsel. Den bästa lösningen vore att komprimera layouten, bredda ämnesvalet, och kondensera texten via mer struktur.

Ett bra exempel är den engelska O'Callaghan. »Pocket paediatrics», 1992, som i varje fall jag har i fickan. Den har inte svikit mig ännu och innehåller åtminstone några rader även om sällsyntheter. Layouten är föredömlig strukturerad utan att vara överarbetad.

En önskedröm är att den kom i svensk språkdräkt, vår svenska riksläkare i modern tappning.

Under tiden bör Du köpa den svenska varianten. Ingen klarar sig utan att veta vad de flesta tycker, men det räcker kanske att den finns på närmsta bokhylla. Σ

Viktigt doseringsfel

I boken »Akut pediatrik», kapitlet »Vätsketerapi» finns ett viktigt fel som kan ha terapeutisk betydelse.

På sidan 302, rad 12 står: »... gå in med 12,5 ml/kg/min.» Det skall vara: »gå in med 12,5 ml/kg/tim.»